

Міністерство освіти і науки України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра графіки

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АВТОРСЬКИЙ ДРУК»**

для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціалізації «Графіка»

Харків
ХДАДМ
2018

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з дисципліни

«Авторський друк»

другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціалізації «Графіка»

Упорядник:

Іващенко Ольга Василівна

Рецензенти:

А.Ф. Кузьменко - професор кафедри
«Графічний дизайн» ХДАДМ

В.В. Шуліка – кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри «Реставрація та експертиза
творів мистецтва» ХДАДМ

Рекомендовано до друку:

Методичною радою ХДАДМ

Протокол № 1 від 12 вересня 2018 р.

ХДАДМ, 61002, м. Харків, вул. Мистецтв,8

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА	7
Перший семестр	
1.1. Тема 1. Класичні техніки художнього друку. Специфіка глибокого, високого та плоского видів художнього друку.....	7
1.2. Тема 2. Експериментальний авторський художній друк. Методика виконання складних друкарських форм, матеріали та інструменти.....	10
Другий семестр	
1.3. Тема 1. Естамп. Особливості графічної виразності естампів.....	13
1.4. Тема 2. Монограма - її задачі та види.....	14
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ.....	15
Перший семестр	
2.1. Тема 1. Експериментальний друк матеріалів та пошук їх синтезу.....	15
2.2. Тема 2. Створення складного кольорового естампу на тему: «Оголена постать».....	16
Другий семестр	
2.3. Тема 1. Створення складного кольорового естампу на тему: «Композиція з двох оголених постатей».....	17
2.4. Тема 2. Розробка авторської монограми	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	19
ДОДАТКИ	
Додаток 1. Ілюстративний матеріал.....	20
Додаток 2. Тезаурус навчальної дисципліни.....	36

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Дисципліну «Авторський друк» студенти вивчають на 1 курсі другого (магістерського) ступеня вищої освіти на протязі 1 та 2 семестрів.

Мета дисципліни «Авторський друк» – вивчення різноманітних засобів створення графічного зображення авторськими техніками художнього друку. А саме: взаємодія класичних технік (дереворит, лінорит, офорт, літографія) з різноманітним експериментальним авторським друком (гравюра на картоні, картографія, діатипія, друк готовими формами, монотипія та інші види авторського друку). Застосування навичок та знань отриманих з курсу «Авторський друк» для вільного втілення свого творчого задуму.

Задачою дисципліни є практичне опанування студентами авторських друкарських художніх технік. Вивчення їх видів та манер, прийомів виготовлення друкарських форм та авторського друку естампів.

У процесі вивчення курсу студенти опановують образотворчі засоби побудови художнього образу та вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання практичних завдань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- історію виникнення та розвитку графічних друкованих технік;
- назви інструментів та матеріалів, що використовуються у друкованих техніках;
- характерні особливості друку у тій чи іншій техніці;
- методи створення зображення характерні для різних друкованих технік.

Уміти:

- створювати та друкувати естампи у основних (класичних) та змішаних (авторських) друкованих техніках;
- працювати з інструментами, матеріалами та обладнанням, що призначені для створення естампу;
- використовувати друковані техніки для втілення авторських творчих задумів.

Мати навички:

- малювання з натури для збору підготовчого матеріалу для створення ескізів;
- творчого підходу в розробці ескізів та оригіналів;
- оформлення робіт та організації експозиції.

Методика викладання дисципліни передбачає:

- викладання теоретичного матеріалу;
- проведення практичних занять;
- демонстрацію дидактичного матеріалу (естампи майстрів, курсові роботи студентів з методичного фонду кафедри);
- роботу з літературою;

- самостійну роботу студентів.

Основні розділи курсу:

- створення кольорового естампу в техніці експериментального авторського друку;
- розробка авторської монограми.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основною формою опанування курсу «Авторський друк» є виконання практичних завдань. *Мета* запропонованих завдань – отримання студентами практичних навичок роботи як в навчальних лабораторіях та аудиторіях кафедри, так і в самостійному втіленні творчого задуму в різноманітних графічних друкарських техніках. В ході роботи над практичними завданнями вагомим методичним фактором виступає постійний принцип зростання складності.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено *рубіжні етапи контролю* у формі поточних переглядів ескізів, процесу роботи та виконаних завдань. *Підсумковий контроль* засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки знань та умінь студентів з дисципліни «Авторський друк»

90–100 балів («відмінно» за національною шкалою, **A** — за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і професійно виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, крім того, брав участь та переміг (посів **1–3 місце**) у міжнародних або усеукраїнських конкурсах та акціях, студентських олімпіадах чи наукових конференціях з мистецтва або дизайну.

- 82–89 балів** («добре» за національною шкалою, **B** — за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував матеріал практичного курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.
- 75–81 балів** («добре» за національною шкалою, **C** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував матеріал практичного курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.
- 64–74 балів** («задовільно» за національною шкалою, **D** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).
- 60–63 балів** («задовільно» за національною шкалою, **E** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).
- 35–59 балів** («незадовільно» за національною шкалою, **FX** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем практичного курсу, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки поточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань відповідно програми курсу і повторна перездача.
- 1–34 балів** («незадовільно» за національною шкалою, **F** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з усіх модулів курсу, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевітками та не склав екзаменаційного перегляду. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

1 Семестр

Тема 1. Класичні техніки художнього друку. Специфіка глибокого, високого та плоского видів художнього друку.

Тема 2. Експериментальний авторський художній друк. Види авторського друку. Методика виконання складних друкарських форм, матеріали та інструменти.

2 Семестр

Тема 3. Естамп. Особливості графічної виразності естампів.

Тема 4. Монограма - її задачі та види.

Тема 1. Класичні техніки художнього друку. Специфіка глибокого, високого та плоского видів художнього друку.

Класичні техніки художнього друку поділяються на три види за способом відтворення зображення з друкарської форми, а саме: високий, глибокий і плоский друк. Кожен вид та техніка друку мають свою історію, художні й технологічні особливості.

Техніки високого друку.

До техніки високого друку відносять *ксилографію: дереворіз та дереворит та ліногравюру*. Принцип високого друку полягає в тому, що всі ті місця дошки чи лінолеуму, які не будуть друкуватись, заглиблюють, вирізуючи їх ножом або штихилем. Фарба лягає тільки на залишених високих місцях і під час друку в машині або при ручному тисненні переходить на папір.

До найдавніших способів високого друку належить *дереворіз*, відомий у Китаї ще в IX столітті, звідки він у XIV столітті потрапив до Європи. Для дереворізу беруть сухе грушеве, яблуневе або горіхове дерево, розпиляне вздовж за волокнами деревини. Раніше друкар вручну відтискував зображення з дерева на папір. Згодом дереворізи почали використовувати і для машинного друку. У цьому останньому випадку дошка повинна мати висоту 23 мм, як і висота друкарського шрифту. Перед гравіруванням дошку необхідно добре зчистити рубанком і відполірувати наждаком. Рисунок переводять через копірку дзеркально обернено, і уточнюють зображення штрихами, тушшю (пером чи пензлем). Вирізують усі ті місця, де нема рисунка, користуючись ножиками і стамесками. За волокнами породи вирізувати легко. По діагоналі – важче. А в заокруглених місцях – ще важче. Кожну лінію обережно обрізують з обох боків, ведучи ножика до себе навскіс (японці від себе), щоб не перетяти й не підрізати ліній. Поля між штрихами вибирають стамескою. Коли зображення вирізане, на нього наносять валиком фарбу, зверху кладуть папір і тисненням палітурного пензля чи ложки роблять пробний відбиток.

Визначними майстрами дереворізу в Україні були Памво Беринда, Ілля, Н. Зубрицький, також слід відзначити майстрів японського дереворізу: Харунобу, Утамаро, Тойокуні, Гокусаї.

У 1771 році англійський ілюстратор Томас Бюїк спробував гравірувати на самшитовому дереві, розпиляному впоперек його шарів. Так виникла нова техніка **дереворит або тонова ксилографія**, де штрихи не вирізувались, як раніше, а вибирались на дереві штихелями, як на міді. Ця нова техніка, що істотно відрізнялась від дереворізу, багатством тональних переходів і відразу виявила свою перевагу в тому, що її можна було друкувати одночасно з текстом. Ксилографія завоювала у ХІХ столітті домінуюче положення, як головний засіб художньої репродукції. На початку ХХ століття тонова гравюра на дереві стає вільною від репродукціонування та стає самостійною технікою художнього друку. Технічні досягнення ксилографії розвивають сучасні майстри деревориту, які самі рисують, гравірують і друкують свої твори.

Найкращим матеріалом для деревориту є самшит, потім груша, бук, вишня та інші породи дерев. Сухе поліно самшиту розпилюють на кружки по 27-30 міліметрів і зчищають гострим рубанком впоперек шарів до висоти 23 мм. Для прямокутних дощок кружки розпилюють по серцевині і склеюють казеїном, риб'ячим або столярним клеєм. Зображення наносять, як і для дереворізу, або просто рисують на дошці олівцем, після чого уточнюють рисунок тушшю. Гравірують добре нагостреними сталевими штихелями, одними з них рисуючи штрихи, а іншими, заокругленими або плоскими, вибираючи зайві широкі площі. Техніка друку така сама, як і при дереворізі. Багато художників працюють в техніці ксилографії серед них: Ф.Валлотон, К.Кольвіц, Е.Еванс, Ф.Мазерель, Т.Бьюїк, В.Фаворський, О.Кравченко, М.Купріянов, Г.Остроумова-Лебедева, В.Фалілеєв, П.Павлінов, В.Мате, О.Гончаров, Д.Мітрохін, Д.Бісті та інші.

Гравюра на лінолеумі - ліногравюра або лінорит, також належить до технік високого друку, специфікою яких є створення відбитку з випуклої частини дошки. Техніка лінориту виникла у Європі на початку ХХ століття з появою нового гнучкого матеріалу - лінолеуму. Вважається, що першими використали лінолеум для створення гравюр художники-експресіоністи німецького об'єднання «Мост» у 1905 році. Лінорит, завдяки таким якостям, як доступність матеріалу, легкість гравірування та можливість створювати великі за розміром гравюри – отримує велику популярність серед художників. Ця техніка художнього друку швидко поширюється не тільки на європейських теренах, але й в країнах світу. І в середині ХХ століття формуються національні графічні школи, в яких розвивають техніку лінориту. В країнах Латинської Америки ліноритом займаються такі художники як: Л.Мендас, А.Бельтран, А.Гарсія Бустос у Мексиці; К.Скліар, Р.Кац, В.Праду у Бразилії; А. Віго і Н. Онофріо в Аргентині; К. Ермосильї Альвареса в Чилі. В техніці лінориту також працювали: А. Матисс, П. Пікассо, Ф. Мазерель у Франції, К. Флайт в Англії; Кете Кольвіц у Німеччині, Е.

Паккард и Б. Рендолл в США; П. Нільсен в Данії; Р. Босман в Австралії, І. Павлов, М. Шевердя, В. Фалілеєв, Г.Остроумова-Лебедіва у Росії та інші.

Техніки глибокого друку.

До техніки глибокого друку відносять *мідьорит, суху голку меццо-тинто і пунктир, (сухі техніки), штриховий офорт, м'який лак, акватинту, резерваж (мокрі техніки)*. Техніка глибокого друку здійснюється за таким принципом: фарбу втискають у вирізані вглиб місця металевої пластинки і під тиском валів станка вона переходить на вологий папір. Якщо зображення виконується різними інструментами вручну, без вживання кислот – це сухі техніки. А коли штрихи поглиблюють, травлячи їх кислотою, такі техніки називають мокрими.

Серед технік глибокого друку, які здійснюються сухим способом, тобто без вживання кислот, найдавнішою є *мідьорит*, що розвинувся з ремісничих гравюр на камені, кості, зброї та декоративних прикрас на предметах із золота й срібла. Технічно мідьорит виготовляється так: беруть доброї якості червону мідь з полірованою поверхнею. Рисунок перебивають копівкою або контури зображення виконують легким штриховим травленням. Універсальним інструментом для гравюри є так званий «грабштихель», його ведуть завжди горизонтально до лінії. Задирки міді, які утворюються обабіч штрихів обережно зчищають «шабером». Фарбу втирають тампоном в штрихи і знімають зайву з поверхні пластинки. Потім на неї накладають вогкий папір, сукно (кирзу) і, протягаючи між валами тискального (офортного) станка, одержують відбиток. Типовою для мідьориту є лінія з чіткими краями, спочатку тонка, далі ширша і глибша. В кінці вона стає мілкою, звужується і зникає.

Меццо-тинто. Поліровану поверхню мідної пластинки рівномірно, у всіх напрямках «колишуть» спеціальним зубчатим інструментом – «колисочкою», доки пластинка не покриється насічкою, яка при друкуванні дасть рівне чорне тло. Працюють гострим тригранним сталевим шабером, зрізуючи зерно насічки там, де мають бути світлі місця. Чим більше (глибше) зрізається насічка, тим світлішає тон. Білки вигладжують гладилкою. Друкуються такі естампи, як і всі інші техніки цього виду, на офортному станку.

Найпростішою технікою роботи безпосередньо на мідній пластинці є *гравюра сухою голкою*. Художник рисує на металі гострою сталевною голкою, забитою в дерев'яну ручку. Врізуючись у метал, голка залишає обабіч себе задирки (барби), на які при друкуванні чіпляється фарба, що створює оксамитово м'які штрихи, надаючи зображенню своєрідної мальовничості.

Офорт - перекладається як «міцна вода», під якою розуміють азотну кислоту, якою шляхом травлення поглиблюють штрихи і точки на мідній пластинці. Класичною технікою мокрому способу є штриховий офорт, що виник в XVI столітті. До різновиду офорту відносять техніку *м'якого лаку*

та акватинту. Серед художників, що працювали в техніках офорту слід назвати такі імена як: Ф.Гойя, Х.Рембрандт, С.Роза, А.Дюрер, Жак Калло, Т.Стейнлен, А.Альдорфер, Ф. Ропс, Дж. М. Уистлер, Д. Моранди, А.Цорн, Г.Захаров, Е.Чемесов, В.Мате, С. Верейський, Д.Митрохін та інші.

Техніки плоского друку.

Літографія – це друк з каменю (твердий вапняк), на якому не має ні високих місць, ні заглиблень, і полягає в тому, що вода не приймає жиру, а жир води. Місця на камені, де виконано рисунок жирним літографським олівцем, після травлення кислотою набувають властивості після зволоження каменю приймати жирну фарбу, відганяючи воду, а на місцях, де немає рисунка, навпаки: приймати воду, відганяючи фарбу. Літографія дозволяє застосовувати всі художні техніки: рисунок жирним олівцем на зерненому камені, рисунок пером і пензлем на шліфованому камені, вишкрябування на асфальті, розмивку літографської туші. Після зробленого малюнку на камені, його друкують - камінь вміщують у друкарський станок, кладуть на нього папір й проганяють між валами машини. Цю техніку винайшов у 1796 році німецький композитор А. Зенефельдер, який шукав дешевий, зручний і точний засіб розмноження нот. Літографія швидко набула поширення в багатьох країнах Заходу і Сходу, до неї звертаються багато художників, серед яких: Ж. Енгр, П. Прюдон, П. Герен, Т. Жеріко, Е. Делакруа. О. Дом'є Е. Мане, К. Піссарро, А. Тулуз-Лотрек О. Ренуар, А.Муха, М.Ешер, А.Матісс, В. Боровиковський, О. Кипренський, К. Брюллов, О.Венеціанов. В Україні у цій техніці працювали А. Ланге, М. Башилов, І. Соколов, К. Трутовський, О. Сластіон, І. Сажин, М.Жук та ін.

Тема 2. Експериментальний авторський художній друк. Методика виконання складних друкарських форм, матеріали та інструменти.

Експериментальний авторський друк – це поєднання технік художнього друку в межах однієї роботи, збагачуючи технічне розмаїття графіки. Авторський друк - це творчий експеримент, сутність якого полягає у взаємодії різних друкарських технік, метою якої є пошук нових оригінальних технічних прийомів для побудови візуального образу та втілення композиційного задуму. Основою такого виду художнього друку може бути поєднання класичних технік, та матеріалів рослинного та промислового походження. Такій синтез не тільки збагачує засоби вираження, а й набуває особливого значення для митця котрий займається пошуком своєї індивідуальної манери. Авторський експериментальний друк є доцільним у сучасній парадигмі постмодернізму, де у мистецтві відбувається взаємопроникнення різних стилів, художніх течій та концепцій.

Отже, друкарською формою може бути майже любий об'єкт на який можна нанести фарбу і зробити відбиток. Такий підхід набуває особливого значення у сучасному мистецтві, надає широкий простір для творчих пошуків і особистого самовираження. Однак, слід мати на увазі, що широкий вибір передбачає здійснення відбору та визначення доцільності використання матеріалів для друку. Саме у процесі експериментального друку, автор

визначає кількісне та якісне співвідношення використаних матеріалів для майбутнього естампу. Розмаїття матеріалів має бути підкорене основному задуму, відображати ідею і бути найкращим засобом для створення композиції. Потрібно розуміти, що друк матеріалів не є самоціллю, а технічним способом та засобом створення цілісного зображення. Існує велика кількість прикладів синтезу різноманітних матеріалів та технік художнього друку. Перед пошуком індивідуального принципу взаємодії, важливим є поняття супідрядності й визначення провідної техніки, яка буде слугувати основою для майбутнього естампу.

Гравюра на картоні – це техніка найбільш за все придатна для експериментального авторського друку. Одна з наймолодших технік художнього друку, вона займає суміжне положення по відношенню до високого та глибокого друку. Із однієї форми, за бажанням автора, можливо здійснювати різні види друку. Техніку гравюри на картоні винайшов К.В.Кузнецов у середині 20-х років ХХ століття, яку він використовував її для створення багатьох книжкових ілюстрацій. Гравюра на картоні сприяє творчому експерименту, однак, слід урахувати, що вона непередбачена та малотиражна. Друкарська форма не стійка, вона змінюється з кожним відбитком та досить швидко псується, дозволяючи зробити 50-80 більш-менш якісних відбитків. Гравюра на картоні, у порівнянні з класичними техніками авторського друку, менш за все підходить до створення однотипного тиражу. Створення естампів в цій техніці вимагає від художника надзвичайної творчої активності й мобільності, вміння корегувати свій задум відповідно до змін друкарської форми.

Технічно і фізично створення авторської форми для гравюри на картоні не складне – картон матеріал піддатливий та м'який у роботі. Художник має можливість наклеювати різні матеріали на форму, робити наскрізні прорізи, дряпати картон наждачним папером, гравірувати офортною голкою, зіскоблювати і випалювати. У відбитку виходять плями різної фактури і насиченості. Однак, складність створює непередбаченість матеріалу – потрібно знати як фактури та лінії відбиваються, як утворюють тональні та кольорові плями, штрихи. Важливе значення для рівномірного відбитку має висота рельєфу форми, яка має бути без різких перепадів. Естампи створенні в техніці гравюри на картоні відрізняються різноманіттям фактур, м'яким силуетом плями та оксамитовою лінією. Для авторської форми використовують картон різної щільності, що має товщину більше ніж два міліметри, але краще всього користуватися твердим, з гладкою поверхнею, наприклад, оргалітом.

Готову форму для зносостійкості матеріалу перед друкуванням потрібно закріпити лаком або клеєм. Друк глибоким способом аналогічний до офортного, фарба забивається у штрихи, залишки прибирають та друкують на вогкий папір. Можливе друкування тієї ж форми й високим способом, який використовують для техніки лінориту. Фарбу наносять спеціальним валиком на поверхню – зображення відбивається з випуклих елементів. Для створення прозорих, легких, ніби акварельних фактурних фонів, розведеною

фарбою потрібного кольору прокривають форму пензлем та друкують за допомогою пресу, або офортного верстату. У процесі роботи існує можливість доробляти форму, вносити в неї корективи.

М'якість форми, та не високий рельєф дозволяє одночасне друкування як глибин, так і випуклостей, при якому відбувається змішування фарб та створюється притаманний техніці м'який силует. Надзвичайно ефектно відбиваються на папір різні матеріали: тканини, целофан, рослинні елементи, якими можна доповнювати друкарську форму.

Специфічні риси гравюри на картоні уможливають її використання для експериментального авторського друку. Своєю ефектністю, легкістю опанування, гравюра на картоні мотивує художника до технічних експериментів та графічних пошуків. Відносно дешевий матеріал дозволяє створювати естампи великих розмірів, реалізуючи різноманітні творчі задуми. Широкий діапазон зображувальних засобів вираження, швидкість та легкість створення авторської форми роблять доцільним використання гравюри на картоні в навчальній практиці.

Монотипія — це різновид графіки, виконаний шляхом малювання на гладкій поверхні, яка не поглинає фарби, це може бути пластик, органічне скло тощо. Після нанесення малюнка він переноситься на лист паперу шляхом притискання ручним способом або з використанням друкарського верстату. Фарба може бути на олійній або водяній основі. У випадку фарби на олійній основі папір може бути сухим, у разі чого зображення буде контрастнішим, або вологим. Монотипія дозволяє отримати унікальний відтиск; більшість фарби залишається на папері після притискання. Іноді можна зробити подальші відтиски, але вони істотно відрізнятимуться від першого, другий відтиск з тієї самої плати називається «привидом». Техніка монотипії не є тиражною, але вона ефектна своєю непередбаченістю та може бути використана в межах експериментального друку.

Диатипія – різновид монотипії, з грецької «dia» перекладається як скрізь, через. Незважаючи на те, що диатипію не відносять до технік художнього друку, її використання в авторському друці дозволяє створювати цікаве та ефектне зображення. Принцип роботи у цій техніці не складний, але вимагає від художника вміння малювати впевнено та розкуто. На кальці, або на іншому не дуже товстому папері роблять потрібний малюнок. Зі зворотного боку, не товстим шаром наносять типографську фарбу потрібного кольору, бажано охайно, повторюючи малюнок. Потім підготовану кальку кладуть зверху на естамп, та передавлюють зображення. Важливе значення має сила притискання, інструменти яким проводиться процес переводу малюнка – це впливає на тональність і характер лінії або плями. Малюнок отримуємо оксамитовий, з м'якою лінією, що нагадує техніку м'якого лаку у офорті. Зазвичай, цю техніку використовують на завершальному етапі роботи над естампом, коли вже готовий фон та. Диатипія може використовуватись у авторському друці у поєднанні з іншими техніками художнього друку, досить добре взаємодіє з гравюрою на картоні.

Друкування рослинних форм (листя, квіти, трава). Створювати зображення в авторському друці можливо з використанням відбитку рослин. Друкування різноманітних природних елементів збагачує засоби вираження в друкованій графіці, однак вимагає від художника розуміння доцільності їх використання. При виборі рослинного матеріалу слід звернути увагу на те, що краще друкувати свіжі, а не сухі листя та квіти, які будуть мати виразний відбиток. Процес друку не складний: за допомогою валика типографською фарбою не товстим шаром покривають потрібні рослини, викладають фарбованою стороною на естамп, згідно з задумом, та притискають за допомогою преса, офортного верстата, або вручну.

Друк різноманітних готових форм промислового походження (тканина, нитки, сизаль, мереживо, слюда та ін.). В авторському друці існує практика використання готових фактурних матеріалів для створення естампів. Кожен із обраних художником матеріалів має свої властивості та різну графічну виразність. Тому їх використання має бути обумовлено задачами та доцільністю. Як правило, для зручності роботи матеріали наклеюють на картон, за допомогою валика покривають фарбою та друкують за принципом високого друку. Для високого виду друку існує спосіб створення лінії та фактури за допомогою клею «Дракон», або резерву, що використовують для холодного батика. Техніка створення друкарської форми полягає у нанесенні клею на картон, згідно рисунку. Лінія повторює зображення, клей застигає, утворюючи рельєф, який відбивається при друці.

При створенні робіт в авторському друці можна експериментувати з різними видами паперу на який здійснюється друк. Це може бути не лише традиційний білий папір, але й кольоровий, крафт, калька, картон, власноруч створений папір та інші варіанти на який відбивається фарба. Виготовлення паперу ручної роботи процес цікавий та творчий. Для цього потрібні наступні матеріали: непотрібний папір, газети, клей ПВА, таз з водою; інструменти: сито в розмір майбутнього аркуша, блендер для подрібнення та перемішування. Спочатку вручну подрібнюють різний папір необхідного кольору, бажано, щоб він був не дуже проклеєний. Складають у таз, або іншу ємкість, заливають водою так, щоб весь папір було покрито. Після того як підготований папір розмокне, залишки води зливають, добавляють клей, та перемішують блендером до однорідної консистенції, за бажанням можна додати листя, траву, нитки. На сито (підходить сітка з вікон) розкладають суміш товщиною 2-3 мм, вирівнюють та залишають стікати воду приблизно на добу.

Тема 3. Естамп. Особливості графічної виразності естампів.

Мистецтво естампу розпочинає свою історію як засіб для створення репродукцій, що не має самостійного творчого значення. Лише у XIX столітті виникає термін *естамп*, а художній друк стає самостійним різновидом станкової графіки. Отже, естампом (від фр. Estamper – штампувати, відтискувати) називається художній твір графіки, надрукований

з авторської друкованої форми. Авторською друкованою формою називають форму для друку, яка власноруч створена автором-художником. Різноманітні способи створення естампу залежать від матеріалу форми для друку. Друк надає естампу особливі художні якості: виразність лінії, плями, що не властиві витворам інших видів графіки. Кожен вид художнього друку має свої засоби виразності, які потрібно ураховувати при реалізації творчого задуму.

Авторська форма для друку дає можливість створення естампів у множині екземплярів, де кількість відбитків залежить від матеріалу з якого зроблена форма для друкування. Залежно від творчого задуму, художник здійснює вибір техніки, манери виконання, визначає якість фарби і паперу, засоби друку. Усі екземпляри авторського тиражу не бувають ідентичними, у кожному наступному відбитку автор може змінити якість паперу, фарби, допрацювати саму друкарську форму, внести корективи до кольорової та тональної побудови, що урізноманітнює відбитки. Автор бере участь у всіх процесах створення естампу – від виготовлення форми для друку, друкування та оформлення відбитку.

Ознакою естампів – є сигнатура, тобто позначення, написані рукою автора-художника. Необхідність їх зумовлена тим, що естампи бувають пробні – авторські і остаточні – тиражні. Пробними називають перші відбитки з пластинки, які фіксують різні стани поступу роботи над виготовленням зображення. Остаточний стан зображення автор позначає графітним олівцем ліворуч внизу. За цим зразком майстер друку виготовляє весь можливий для кожної техніки тираж. Автор нумерує кожний естамп числами у вигляді дробу. Якщо, наприклад, на першому естампі написано 1/100, то на останньому повинно бути 100/100. Це значить, що всіх відбитків існує 100, а даний естамп є перший з них або останній. Праворуч під фацетом автор підписує своє прізвище і рік виконання, назву зображення ставлять посередині внизу естампу.

Окрім обов'язкових складових, якими позначають естампи, деколи поряд з сигнатурою пишуть шифр, який означає вид техніки художнього друку. Приведемо приклади позначень деяких видів технік художнього друку: **С3** – офорт, **С3/2/М** – кольоровий офорт (2 – друк з двох дошок, М - багатокольоровий), **С4** – суха голка, **С5** – акватинта, **С6** – м'який лак, **С7** – меццо-тинто, **Х0** – гравюра на фанері, **Х1** – гравюра на дереві (впродовж), **Х2** – гравюра на дереві (торцева), **Х3** – лінорит, **Х3/2/М** – кольоровий лінорит, **Х6** – гравюра на пластику, **L** – літографія, **L/2/М** – кольорова літографія, **MN** – монотипія, **MT** – мішана техніка, **PK1** – гравюра на картоні (високий друк), **PK2** - гравюра на картоні (глибокий друк), **PK3** - гравюра на картоні (комбінований друк), **PK/M** – багатокольорова гравюра на картоні, **AP** – авторський друк.

Тема 4. Монограма - її задачі та види.

Монограма (грец. *μόνος* — один, *γραμμά* — літера) — максимально стисла позначка перших літер імені та прізвища особи. Слово «монограма» грецького походження, в дослівному перекладі воно означає «проста лінія». Найперші монограми дійсно писалися як одна безперервна і суцільна лінія. Однак з плином часу простота змінилася великою кількістю деталей, прикрас і різноманітних доповнень. У первісному вигляді монограма складалася всього з однієї початкової літери імені, а потім в цей символ стала додаватися і перша буква прізвища. Отже, монограма - це композиційне поєднання ініціалів, особливий знак, що показує приналежність того чи іншого предмета конкретній людині. Однією з найвідоміших з них є «Христограма» - ХР «Хі-Ро», до якої увійшли перші літери грецького написання імені Ісуса Христа.

Важливо відзначити, що просто ініціали (наприклад, Б.П.) - це не монограма. Для того щоб нею стати, букви повинні бути виконані у вигляді єдиного малюнка, красиво переплетені між собою або поміщені в будь-яку фігуру. Вензель - ускладнена форма монограми, в яку додали додаткові прикраси, а переплетення букв зробили ще складніше, він може бути доповнений різними геральдичними символами.

У середньовічній Європі ремісники, художники і гравери проставляли на своїх виробах монограми. Не завжди це були літери, як у Леонардо да Вінчі або Дюрера. Досить часто художники позначали свої полотна будь-якої фігурою, поміщаючи її в затишне місце на картині. Так, наприклад, Б. Гарофало малював квітку гвоздики, Л. Кранах - крилату змію, П. Бриль - окуляри. Починаючи з XVI століття, монограма - це не тільки персональний символ володарів і аристократів, а й фірмовий торговий знак, який проставляв майстра.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1 СЕМЕСТР

1, 2 МОДУЛІ містять 2 теми:

Тема 1. Експериментальний друк матеріалів та пошук їх синтезу

Мета - пошук авторської техніки друку шляхом експериментального друку різних матеріалів. Визначення оптимального варіанту для авторської техніки, що найкращим чином розкриває ідею та відповідає творчому задуму.

Методичні вимоги.

В межах першої теми потрібно виконати такі завдання:

1. Підібрати матеріали для пробного друку рослинного та промислового походження.

Рослинні: листя, квіти, трава, сизаль та інші на власний вибір.

Промислові: слюда, тканини, мереживо, нитки, гофрокартон та інші фактурні матеріали.

2. Підібрати різні види паперу для пробного друку: картон, крафт, кольоровий папір, калька та інше.

3. Здійснити друк підібраних матеріалів в різній послідовності, в різному тональному та кольоровому рішенні.

4. Проаналізувати отриманні відбитки та визначити оптимальне рішення, де матеріали взаємодіють найкращим чином.

Варіанти друку здійснювати на папері розміром А-2, А-3. Пробні варіанти потрібно представити **на модульний перегляд**.

Тема 2. Створення складного кольорового естампу на тему: «Оголена постать» Розмір естампу(50X70)*.

Мета - створення складного кольорового естампу за темою, використовуючи досвід отриманий в ході роботи над першою темою, застосовуючи технічні прийоми, що розроблені в пробному експериментальному друці.

Творчий задум реалізується в межах заданої теми, однак не має обмежень, щодо вибору сюжету та змісту. Саме з ідеї розпочинається робота над завданням, яка має реалізуватись в ході практичної роботи завдяки образотворчим засобам. Автор самостійно вирішує характер художнього образу: реалістичність або умовність просторового рішення, міру стилізації у трактовці форм. Однак, слід урахувати, що всі засоби зображення: образотворчі та художні, повинні найкращим чином розкривати ідею роботи. Авторська техніка друку має відповідати задуму та обраним образотворчим засобам.

Вирішуючи тему «Оголена постать» потрібно створити однофігурну композицію, де змістовним центром в є оголена постать (жіноча, чоловіча, або дитяча). Всі інші елементи композиції повинні доповнювати та розкривати образне рішення.

Великий за розміром естамп має специфіку у розробці композиції та графічного рішення. Треба усвідомити, що робота такого розміру сприймається глядачем на відстані. Тому важливу роль у побудові візуального образу відіграє силует, тональна побудова, кольорове рішення. При роботі над картоном (ескіз в потрібному розмірі) час від часу потрібно відставляти роботу на відстань, та аналізувати етапи роботи, це сприяє цілісному сприйняттю та дозволить своєчасно виправити помилки.

*Розмір вказано приблизно, він може бути збільшеним, або зменшеним залежно від композиційного рішення, яке визначає формат майбутньої роботи.

Методичні вимоги.

В ході роботи виділяються наступні завдання:

1. Ескізний пошук – це пошук варіантів композиційного рішення, графічної мови, тональної та колористичної побудови. Виконується у невеликому розмірі (не більше ніж А-5) різними графічними засобами (лінія, пляма, фактура) та матеріалами. Ескізний пошук не може бути в одному варіанті, має бути їх певна кількість, для обрання найкращого композиційного та графічного рішення. Це етап роботи де обирається найкращий варіант для практичної реалізації творчого задуму.

2. Виконання підготовчого малюнку в розмірі (картон). Після вибору одного ескізного рішення, його потрібно перенести в потрібний розмір та формат. На цьому етапі робота здійснюється простим олівцем, уточнюється малюнок, будується композиція з урахуванням розміру, вносяться деталі. Бажано фігуру малювати з натури, або скористатися натурними начерками з

оголеної постаті, можливо робити начерки в межах дисциплін «Рисунок» та «Живопис». Картон потрібно представити **на модульний перегляд**.

3. Підготовка друкарської форми. Згідно з розробленою технікою авторського друку (1Тема) та малюнку на картоні виготовити форму для друку з потрібних матеріалів. Проаналізувати кількість друкарських форм і послідовність їх друкування, визначити етапи створення естампу. Ураховувати, що зображення потрібно переводити у дзеркальному відображенні. Підготувати всі потрібні форми та матеріали для процесу друку. Здійснити пробний друк та по необхідності допрацювати форми.

4. Авторський друк. Друк великих за розміром естампів відбувається на офортному верстаті, де важливо відкоригувати сили тиску згідно з висотою форми. Деякі форми можливо друкувати вручну, притискуючи валиком або ложкою. Треба мати на увазі, що як правило, кожен надрукований шар має висохнути на протязі доби. Друкують тираж в кількості не менше 10 екземплярів, корегуючи свою роботу. Специфікою експериментального авторського друку є те, що всі графічні листи відрізняються один від одного нюансами, які відбуваються в процесі друкування. Автор повинен вміти аналізувати кожен етап роботи, визначати найкращий результат й відмовлятися від невдалого експерименту. Вміння активно коригувати свою діяльність шлях до успішного втілення творчого задуму в практичній роботі.

5. Оформлення роботи для експозиції. Робота на екзаменаційний перегляд оформлюється у паспарту та виставляється під пластиком, що має розмір **60X80**. З тиражу вибирають найкращий варіант для оформлення, естамп підписують простим олівцем під зображенням: сигнатура у нижньому лівому куті, назва посередині, підпис та рік створення у правому куті. Для паспарту підбирається папір, він може бути класичного білого кольору, або на задум автора сірого чи навіть чорного. Важливо пам'ятати, що паспарту повинно підкреслювати роботу, вдало відтіняти її, а не конкурувати з нею. Паспарту вирізають відступаючи від естампу зверху від 10 мм, з боків по 15-20 мм, знизу 30-40 мм. Роботу у паспарту розташовують не по середині, а таким чином: зверху найтонша ширина паспарту, з боків однакової ширини, а знизу найширше. Оформлення естампу має важливе значення для експозиції, воно здатне як покращити сприйняття друкованої графіки, так й погіршити.

2 СЕМЕСТР

3, 4 МОДУЛІ містять 2 теми:

Тема 1. Створення складного кольорового естампу на тему: «Композиція з двох оголених постатей» Розмір естампу(**50X70**)*.

Мета - створення складного кольорового естампу за темою, використовуючи досвід отриманий в ході роботи у 1 семестрі, застосовуючи технічні прийоми, що розроблені в пробному експериментальному друці.

Працюючи над темою «Композиція з двох оголених постатей» потрібно графічними засобами створити складну композицію, побудувати художній образ в естампі, реалізуючи його практично завдяки техніці експериментального художнього друку. Методика роботи над темою «Композиція з двох оголених

постатей» подібна роботі над темою «Оголена постать», що було розглянуто у I семестрі. Ускладнення завдання полягає у побудові більш складної композиції, де у заданому форматі потрібно розташувати дві оголені постаті, що реалізують творчий задум автора.

Методичні вимоги.

В ході роботи виділяються такі завдання:

1. Ескізний пошук – це пошук варіантів композиційного та графічного рішення. Етап роботи, що полягає у практичній фіксації ідеї на папері графічними засобами. Передбачає варіативність сюжетів та ідей і пошук візуальної мови для їх втілення у друці.
2. Виконання підготовчого малюнку в розмірі (картон). Після вибору одного ескізного рішення, його потрібно перенести в потрібний розмір та формат. Здійснення детального малюнку композиції, побудова фігур, уточнення деталей. Потрібно урахувати зміни ескізного рішення при перенесенні у збільшений формат. Картон потрібно представити **на модульний перегляд**.
3. Підготовка друкарської форми. Згідно з розробленою технікою авторського друку, випробуваною при виконанні естампу на тему «Оголена постать» та малюнку на картоні, виготовити форму для друку з потрібних матеріалів. Потрібно проаналізувати результат роботи, який проведено у I семестрі, щодо експериментального авторського друку та визначитись з технікою друку, по необхідності відкоригувати процес роботи.
4. Авторський друк. Визначити послідовність друкування форм, здійснити друк естампів у кількості не менше 10 екземплярів.
5. Оформлення роботи для експозиції. Робота на екзаменаційний перегляд оформлюється у паспарту та виставляється під пластиком, що має розмір **60X80**.

Тема 2. Розробка авторської монограми для естампу.

Монограма виконує роль авторського підпису, тому її розмір, колір та місце розташування на естампі не повинні заважати загальній композиції. Для естампу заданого формату монограма не повинна перевищувати 3-4 см, розташовують її, як правило, у нижньому правому куті відбитка.

Монограма, що складається з перших літер імені і прізвища автора має бути лаконічним поєднанням, що може бути відтворене у друці. Монограму друкують на естамп останньою, тому зручніше використовувати техніки високого друку (лінорит, ксилографія, картонографія), можливе застосування тиснення (сліпий друк). При застосуванні монограми автор повинен усвідомити, що вона не є акцентом, тому повинна бути співвіднесена з розміром естампу та загальним композиційним рішенням.

Методичні вимоги.

В ході роботи виділяються такі завдання:

1. Ескізний пошук композиції авторської монограми (варіативність).
2. Вибір оптимального варіанту та його доопрацювання.
3. Виконання ескізу монограми в обраному матеріалі.
4. Пробний друк.
5. Друк монограми на естамп.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Журов А.П., Третьякова К.М. Гравюра на дереве. – М.: Искусство, 1977. — 248 с.
2. Зорин Л. Эстамп. Руководство по графическим и печатным техникам. 2004. — 112 с.
3. Звонцов В., Шистко В. Офорт. Техника. История. 2000.
4. Касян В. І. Мистецтво графіки / В. І. Касян. – К.: Держвидав, 1960– 202 с.
5. Ковтун Е.Ф. Что такое эстамп.- Л.: ХУД.РШФ, 1963 - 95 с.
6. Павлов И., Маторин М. Техника гравирования на дереве и линолеуме. – М: «Искусство». 1938. – 138 с.
7. Суворов П. И. Искусство литографии, 3 изд. М., 1952. – 243 с.
8. Турова В. Что такое гравюра. М.: Изобр.искусство, 1977. – 96с.
- 9.Христенко В.Є. Техніки авторського друку. Офорт, літографія, дереворит та лінорит, шовкотрафаретний друк: Навч. посіб. Х. – Х.: ХДАДМ, 2013. – 140 с.
10. Фаворский В.А. Литературно–теоретическое наследие / Сост. Г. К. Вагнер. — М.: Сов. художник, 1988. — 588 с
- 11.Фалилеев В.Д. Офорт и гравюра резцом./Графич.искусство, вып. 2. М.-Л.; 1925. – 122 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ (ЕЛЕКТРОННІ) РЕСУРСИ

- 1.Дубина Н. Обзор авторських техник получения оттиска. Ч.2: [Електронний ресурс] / Дубина Н. Режим доступу : <http://www.compuart.ru>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова рос.
2. Лещинский А.А. Основы графики: [Електронний ресурс] / Лещинский А.А. Режим доступу : [http:// tanki-media.ru/book_poligraf/osnovy_grafiki.pdf](http://tanki-media.ru/book_poligraf/osnovy_grafiki.pdf), вільний. – Загол. з екрану. – Мова рос.
- 3.Тихомирова Т. Выразительный, художественный образ в графике. Цветная гравюра на картоне: [Електронний ресурс] / Тихомирова Т. Режим доступу : <http://children-art.org/ru/conference/konferentsiya-2015/tezisy/>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова рос.
4. Гравюра на картоне: [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://restorewiki.ru>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова рос.
5. Техники печатной графики: [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://artageless.com/techniques-printmaking-419>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова рос.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Годж С. Коротка історія мистецтва / С'юзі Годж. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. – 224 с.
2. Касіян В. І. Мистецтво графіки / В. І. Касіян. – К.: Держвидав, 1960
- 3.Лагутенко О. Українська графіка ХХ століття: навчальний посібник/ Ольга Лагутенко. – К.: Грані-Т. 2011, 184 с. іл.
- 4.Маков П. Уторія. Хроніки 1992 – 2005, Харків.: Дух і Літера – 180 с.
5. Стоян С. Культурно-історичні метаморфози символізму в європейському образотворчому мистецтві / Світлана Стоян. – Київ: Міленіум, 2014. – 360 с.
- 6..Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ–ХХІ століть / В. Д. Сидоренко. – К.: ВХ-студіо, – 2008. – 187 с.
- 7.Таранушенко С. Мотиви староукраїнського мистецтва в творах Нарбута / С. Таранушенко // Студії мистецтвознавчі. – 2016. – Вип 2. – С. 88 – 106.
- 8.Христенко В. Техніки авторського друку: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. Христенко. — Х.: ХДАДМ, 2014. — 139 с.
- 9.Шепеть Т. М. Здобутки українського мистецтва книги кінця ХХ – початку ХХІ ст.: творчий доробок ілюстраторів та технічні експерименти / Т. М. Шепеть // Вісник ХДАДМ. – 2017. Вип 5. – С. 120 – 127.
- 10.Шепеть Т. М. Проблематика постмодерних естампів 1990 – 2010-х років / Т. М. Шепеть // Вісник ХДАДМ. – 2016. Вип. 5. – С. 71 – 78.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

- 1.Дубина Н. Обзор авторських технік получения оттиска. Ч.2: [Електронний ресурс] / Дубина Н. Режим доступу : <http://www.compuart.ru>, вільний. – Загол. з екрану.
- 3.Тихомирова Т. Выразительный, художественный образ в графике. Цветная гравюра на картоне: [Електронний ресурс] / Тихомирова Т.

Режим доступу : <http://children-art.org/ru/conference/konferentsiya-2015/tezisy/>, вільний. – Загол. з екрану.

4. Гравюра на картоне: [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://restorewiki.ru>, вільний. – Загол. з екрану.

5. Техники печатної графіки: [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://artageless.com/techniques-printmaking-419>, вільний. – Загол. з екрану

6. Роботи Девіда Хокні – офіційний сайт художника
<https://www.hockney.com/home>

7. Ярова В. С. Ліногравюри Віталія Ленчина: сторінками історії харківської графічної школи ХХ століття [Електронний ресурс] / В. С. Ярова // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв . Мистецтвознавство. Архитектура. - 2014. - № 8. - С. 102-104. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2014_8_20

8. Ярова В. Ліногравюра в мистецтві Харкова 1910-х років [Електронний ресурс] / В. С. Ярова // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. - 2014. - № 1. - С. 213-219. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPUm_2014_1_35

ДОДАТКИ

Додаток1

Роботи студентів з дисципліни «Авторський друк»
1 курсу другого (магістерського)
рівня вищої освіти спеціалізації «Графіка»

Естампи на тему: «Оголена постать»

1. Горобець К.
2. Шульц. Я.
3. Підлісна К.
4. Развенкова Ю.
5. Зозуля А.
6. Подобід Д.
7. Правдюк С.
8. Клопотова М.
9. Нагорний О.

Естампи на тему: «Композиція з двох оголених постатей»

10. Нагорний О.
11. Жадан М.
12. Пандирєва Є.
13. Позняк І.
14. Развенкова Ю.
15. Боса А.
16. Яременко О.
17. Підлісна К.
18. Подобід Д.
19. Єгорова К.
20. Ступакова Г.

Фрагменти робіт з монограмами

21 - 28

Монограми художників

29 -32

1.

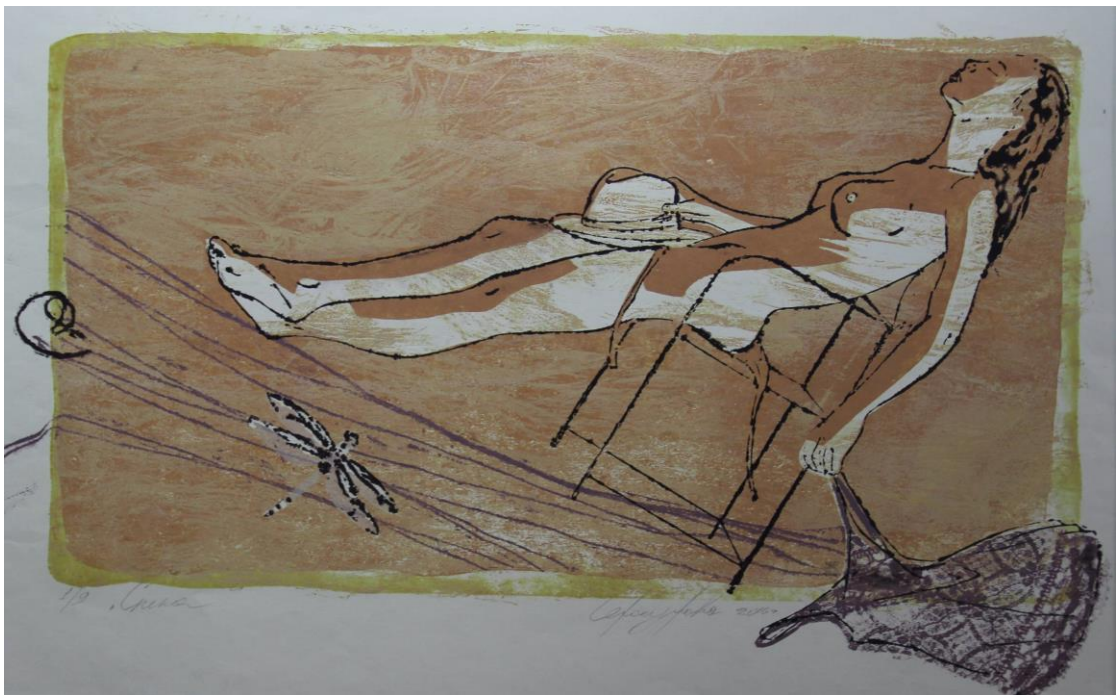

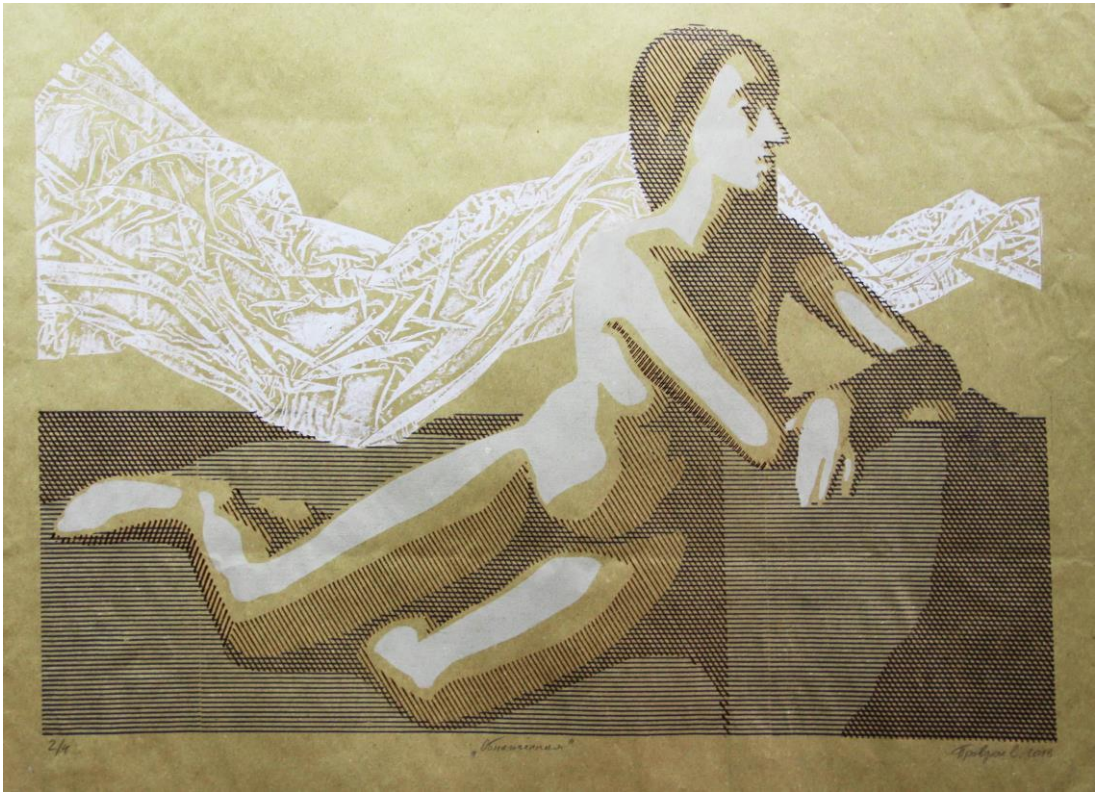
4.

5.

6.

7.

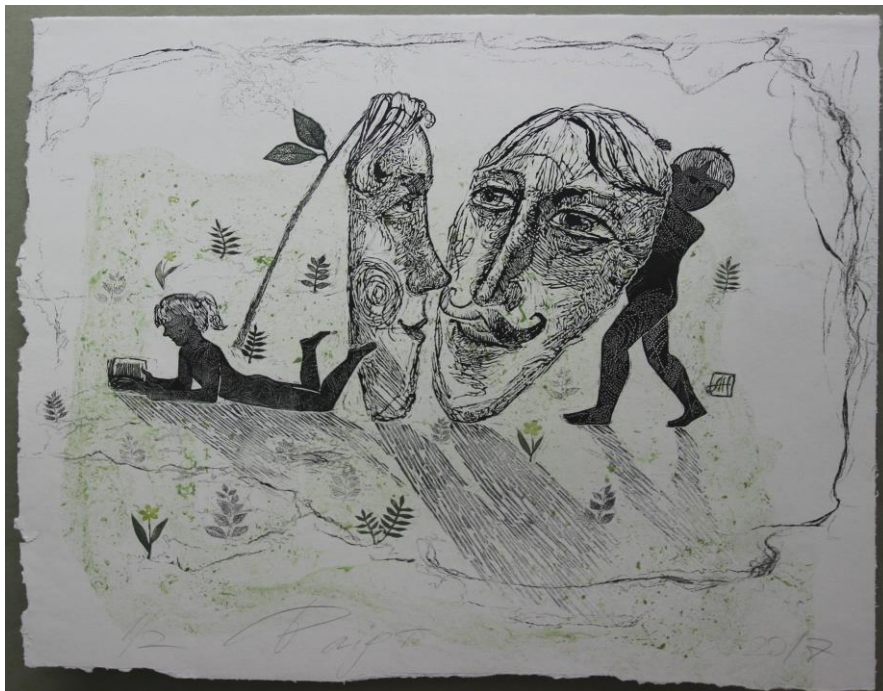

8.

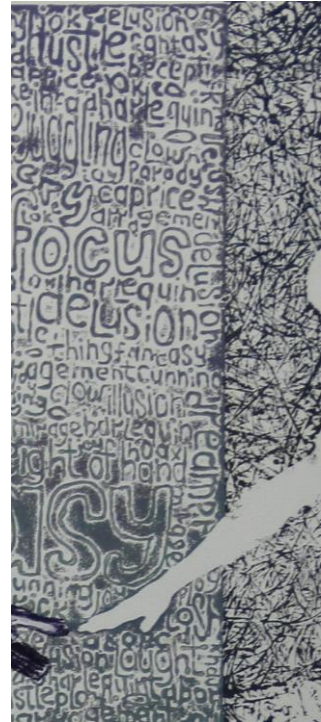
9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

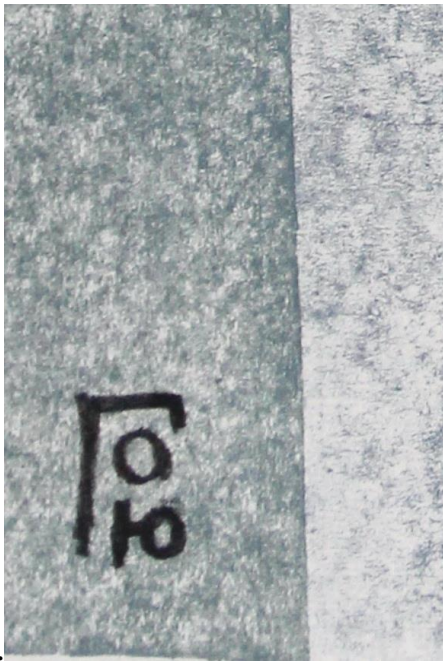
22.

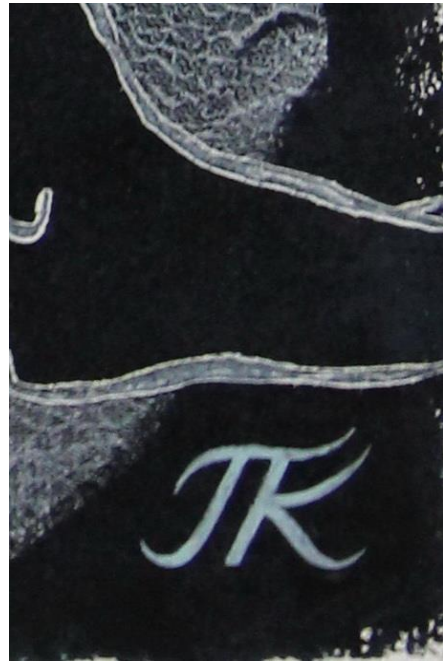
23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

MUNDGRABS, &c.
and by the ITALIAN Congress.

Plate 27

AB <i>Alfonso Baldi</i>	SP. AR. S. <i>Joseph Ribera / C. Ripponet / 2 Marks</i>	RA^S <i>Epistol. Romano</i>	
L <i>Luigi Castellani</i>	HB. JB. IB. RB. <i>Renzo Borghesi / 4 Marks</i>	A <i>Alexander Monti</i>	
E <i>Edoardo Sella</i>	M. G^{MA} G^M M^{TI} F. <i>Giuseppe Maria Bissoli / 4 Marks</i>	R <i>Roberto Riva</i>	
A. LF <i>Antonio Francesco Lancia</i>	B <i>Benigno Castellani</i>	D D^{lla} <i>Diplo. Della Sella / 4 Marks</i>	
† <i>Nepes. Gatti</i>	♡ ♡ <i>Adri. Cesare Giamati</i>	EE <i>Emilio Castellani / 2 Marks</i>	C <i>Giuseppe Scuderi / 2 Marks</i>
M <i>Antonio Maria Marzulli</i>	B. BD. <i>Antonio Maria Marzulli / 2 Marks</i>	AB <i>Antonio Scuderi / 2 Marks</i>	

31.

Plate 28

BX <i>Edoardo Sella</i>	M <i>Antonio Marzulli</i>	M. NE. <i>Emilio Castellani / 2 Marks</i>	A <i>Antonio Scuderi / 2 Marks</i>
HE B <i>Emilio Castellani / 2 Marks</i>	HEROM. HEROM <i>Antonio Marzulli / 2 Marks</i>	LD <i>Edoardo Sella / 2 Marks</i>	
M M M M <i>Antonio Scuderi / 4 Marks</i>			
MR S <i>Antonio Scuderi / 2 Marks</i>	V B IV V <i>Antonio Scuderi / 2 Marks</i>	D. F. B. <i>Antonio Scuderi / 2 Marks</i>	
NB N ISK. NL <i>Antonio Scuderi / 2 Marks</i>		R R P. E. <i>Antonio Scuderi / 2 Marks</i>	
IBM <i>Antonio Scuderi / 2 Marks</i>	G. M. W. <i>Antonio Scuderi / 2 Marks</i>	A. <i>Antonio Scuderi / 2 Marks</i>	

32.

ТЕЗАУРУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>УКРАЇНСЬКА</i>	ENGLISH
1. Авторський друк	Author seal
2. Аква tinta	Aquatint
3. Відбиток	Imprint
4. Гравюра	Draft
5. Графічна мова	Graphic language
6. Друкарська форма	Printing form
7. Дереворит	Xylography
8. Зразок	Pattern
9. Зображення, образ	Image
10. Естамп	Print
11. Експозиція	Exposition
12. Екслібрис	ExLibris
13. Картон	Cardboard
14. Картонографія	Cartography
15. Композиція	Composition
16. Контрформа	Counterform
17. Лінорит	Linoengraving
18. Літографія	Lithography
19. Матеріали	Materials
20. Монограма	Monogram
21. Нюанс	Nuance
22. Офорт	Etching
23. Проект, ескіз	Engraving
24. Простір	Space
25. Плашка	Spot
26. Рамка	Box
27. Різець	Cutter
28. Ритм (у малюнку)	Rhythm
29. Розмір, Формат	Size, Format
30. Розташування, компоновання	Layout